

Valgprogram

Valgprogram 2019/2023

FARSUND HØYRE

Ideologiske prinsipper:

- det er grenser for hva som er politikk
- ombud for innbyggerne
- enkeltmenneskets behov i sentrum
- valgfrihet og brukerorientering
- gir frihet under ansvar og viser tillit
- respekt for eiendomsretten
- stiller krav og er opptatt av resultater

VI GJØR FARSUND KLAR FOR FREMTIDEN

Farsund skal være en god kommune å leve i. Høyre vil utvikle kommunen videre til en moderne, ambisiøs og raus kommune. Farsund skal være inkluderende, og en kommune hvor alle skal føle seg hjemme og godt ivaretatt.

Høyre i Farsund vil føre en konservativ fremtidsrettet politikk, bygget på det kristne verdikulturgrunnlag, rettsstaten og folkestyret. Vi vil fremme personlig frihet og sosialt ansvar, medbestemmelse og eiendomsrett.

Høyre vil bygge samfunnet på tillit til enkeltmennesket. Hver enkelt skal ha størst mulig frihet til og ansvar for å forme sitt eget liv og sin egen fremtid basert på respekt for andre og for fellesskapet.

Høyre vil motivere det enkelte menneske til å ta ansvar. Den enkelte innbygger skal ikke kun kreve, men skal også, ut fra egne

forutsetninger, yte sin innsats til beste for samfunnet og seg selv. Høyre jobber for at alle skal utnytte sine ressurser og på den måte bidra til fellesskapet.

Vi skal fortsatt sette byutvikling og arealplanlegging på dagsorden og sikre forutsigbar og helhetlig utvikling av kommunen. Vi vil legge til rette for at Farsund fortsatt skal være den viktigste landbrukskommunen i regionen.

Høyre vil jobbe for at innbyggerne i kommunen får forutsigbare rammer herunder trygge oppvekstvilkår, et tilfredsstillende og godt utbygd helsetilbud og frihet til selv å kunne velge hva slags tilbud som passer best for en selv og sine nærmeste. Høyre mener at selvstendighet og verdighet blir til gjennom å bidra og å delta i samfunnet. Kommunens velferdstilbud skal hjelpe flest mulig til aktivisering, utdanning og arbeid.

Farsund Høyre vil satse på en kunnskapsrik oppvekst. Vi må forberede våre barn og unge på fremtidens utfordringer, både i arbeids- og samfunnsliv. Farsund skal også gi den stadig voksende gruppen eldre en god alderdom. Økt levealder gjør at flere seniorer trenger bistand, omsorg og helsefremmende tiltak. Vi må støtte opp om næringslivet og de allerede etablerte bedriftene, og samtidig legge til rette for gründere som vil skape morgendagens gode og lønnsomme arbeidsplasser.

Ny teknologi og digitalisering gir nye muligheter for bedre og mer effektive tjenester. Det kreves en innovativ kultur og vilje til å tenke nytt i hele kommunen,

En offensiv og raus kommune

Gode oppdaterte kommuneplaner er en forutsetning for å ha en forutsigbar og god arealpolitikk. For å gjøre Farsund til en attraktiv kommune er det derfor nødvendig å revidere og lage nye planer for sentrumsområdene. Dette vil gi trygghet for de som ønsker å satse i kommunen og for de som er etablerte.

Farsund Høyres viktigste grep for å sikre at kommunen skal bli stadig bedre å bo i er:

- å sørge for at kommunens tjeneste- og velferdstilbud har høy kvalitet
- at næringslivet har best mulig vilkår for nyskaping og vekst
- å legge til rette for nye boligområder i kommunen
- sørge for et godt samarbeid med både tiltakshaver, fagmyndigheter og befolkning i utforming av kommunedelplaner og reguleringsplaner

- forutsigbarhet for hus- og tomteeierne i områder som omfattes av kommunedelplaner og reguleringsplaner
- bærekraftig bruk av kulturlandskapet i samarbeid med grunneiere
- å legge til rette for båt og bobilturisme
- gjøre sentrumsområdene mer barnevennlig, skape opplevelser
- sørge for å få utviklet en boligsosial handlingsplan
- å beholde næring på gateplan i sentrumsområdene
- å bidra til valgfrihet og muligheter slik at vi kan skape det beste for alle

Blå optimisme for en grønnere kommune

Farsund skal være en av Norges mest klimavennlige kommuner. Det skal være enkelt for oss alle å foreta gode miljøvalg i hverdagen. Vi skal sammen skape en dugnadsånd for å lykkes i dette arbeidet.

Bedre ressursutnyttelse kan gi store gevinster for miljøet, økonomien og samfunnet. Med sine store strandområde og viktige kulturlandskap bør Farsund kommune være et nasjonalt forbilde.

Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål. Høyre vil at kommunen skal ta hensyn til disse i utformingen av kommuneplaner.

Farsund har unike grønne kvaliteter som vi skal verne om. Vi har store naturområder og sentrumsområder med gangavstand til tur- og rekreasjonsområder. Det er god tilgjengelighet til sjøen hvor det er gode muligheter for bading, båtliv og andre fritidsmuligheter.

Høyre vil lage langsiktige arealplaner som tar høyde for utvikling.

Havnen har gått foran i satsingen på landstrøm og skal fortsette sitt klima- og miljøarbeid. Innen 2025 skal det være mulig med landstrøm for alle skipsanløp.

Prosjektet "Klima smart landbruk" tilrettelegger for lavere utslipp i landbruket. Høyre mener kommunen må følge opp dette. Skogbruk gir miljøgevinst i form av karbonlagring og må inn i en langsiktig satsing.

Høyre vil:

- jobbe for en klimastrategi (klima- og energiplan) med konkrete forslag til utslippskutt i kommunen
- fortsette arbeidet med å stille krav til redusert matsvinn i kommunale tjenester som eldreheim og skoler.
- at kommunen i forbindelse med arealplanleggingen skal se transportløsningene i sammenheng med og ta høyde for teknologisk utvikling og fremtidig energibehov
- legge til rette for sykkelparkering og mopedparkering ved alle offentlige virksomheter
- gjennom god arealplanlegging av industriområdene redusere klimagassutslippene
- arbeide for at alle skip som anløper Farsund havn benytter lavutslippsteknologi ved kai
- at anløp i havna prises etter miljøtakster
- at innen 2025 skal alle nye kommunale bygg være klimanøytrale
- innføre lav- eller nullutslipps-standard ved kjøp av alle nye tjenestebiler, med mindre teknologien ikke er tilgjengelig for formålet
- tilrettelegge slik at kommunens grønne og blå lunges er tilgjengelige for alle
- verne om gode drivverdige jordbruksarealer
- redusere unødvendig plastbruk i fiske, landbruk og industri samtidig jobbe for gode innsamlingsordninger for innbyggere og næringsliv
- styrke innsatsen mot plastforurensing og stimulere til opprydding av plastavfall i sjøen og sjønære områder
- sørge for lettere tilgang til avfallsstasjoner langs skjærgården for å redusere mengden plastikk og annet avfall i eller ved sjøen
- ha en faglig god legevaktstjeneste tilpasset innbyggernes behov
- styrke samarbeidet mellom hjemmebaserte tjenester og pårørende slik at pasienter med moderat demens kan bo hjemme så lenge som det er tilrådelig
- styrke og stimulere til økt frivillighet både på omsorgssentre og i hjemmene
- støtte og avlaste pårørende gjennom fleksible avlastningstilbud, pårørendeskole og samtaletilbud
- øke pasientens og pårørendes innflytelse over kvaliteten og utviklingen av helsetjenestene
- innføre bruker- og pårørendeutvalg
- fortsette arbeidet med mat- og måltids glede, gjennom riktig kosthold, til alle som har tilbud om opphold på kommunens institusjoner

Landbruk

Farsund Høyre skal jobbe for å styrke landbruksnæringen i kommunen, vi skal drive en ansvarlig og forutsigbar politikk. En politikk som skal ta hensyn til de store og små brukene med tradisjonell drift, og de nytenkende som utnytter nye markeder.

Høyre vil:

- verne dyrket mark gjennom netto-løsning
- gi forutsigbarhet for produsentene ved å opprettholde eget landbrukskontor
- unngå for mye oppstyking av jordbruksarealer
- fortsette med tilrettelegging for bøndene
- jobbe for å beholde et eget landbruksutvalg i kommunen
- bruke kommuneplaner og arealplanlegging for å ha en helhetlig tankegang og forutsigbarhet
- jobbe for å styrke veterinærordningen
- se på muligheter for desentralisert voksenagronomutdanning
- jobbe for forsøksordninger for lærlinger i landbruket
- støtte opp om satsing på biogass/varmeanlegg i kommunen

Vi bruker hele kommunen

Attraktive lokalmiljøer

Farsund Høyre ønsker å utvikle attraktive bomiljøer i hele kommunen slik at Farsund kommune blir et førstevalg å bo og arbeide i for folk i regionen.

Vi skal ta vare på hele kommunens særpreg, samtidig som vi tenker nytt og innovativt.

Kommunen skal utvikle og tilpasse viktige tjenester innen helse, omsorg, herunder institusjonstjenester, utdanning, kultur, idrett- og fritidsaktiviteter, bibliotek og andre stedsnære tjenester.

Høyre vil:

- lage sentrumsplaner for Farsund, Vanse og Borhaug som ivaretar lokale behov
- at kommunen utreder muligheten til å utvikle og eventuelt kjøpe «Farsund-avis bygget» til samfunnsnyttige formål
- videreutvikle Lista, Lista fyr og Nordberg fort, som opplevelsessenter med vekt på kulturlandskapet, vindsportaktiviteter og våtmarksområdet
- prioritere vedlikehold av kommunens eiendommer og infrastruktur
- sikre områder til grønt arealer i sentrumsområdene

Fremtidsrettet byutvikling og attraktive bomiljøer

Farsund er en kommune i utvikling, og det må tilrettelegges slik at det er tilstrekkelige arealer for bolig- og næringsutbygging. Høyre vil være pådriver i arbeidet med oppdatering av reguleringsplaner. Disse skal være tydelig på hva som er sentrumsfunksjoner, næringsområder, handelsområder, boligområder og rekreasjonsområder. Planene skal være gode og forutsigbare for utbyggere og legge til rette for vekst.

Levende sentrum og møtesteder i lokalmiljøene krever flere åpne møteplasser, gode kulturtilbud og variert handel.

Det skal legges til rette for utbygging av boligtyper som bidrar til en variert befolkningsstruktur.

Høyre vil:

- det skal tilrettelegges for barnevennlige sentrum
- legge til rette for møteplasser for innbyggerne
- at det skal være mulig med foretting/utskilling av tomter i eksisterende spredtbebygde områder
- at det skal være god tilgang på småbåtplasser i hele kommunen.

En innbyggerorientert kommune

En god kommunen skal være til for innbyggerne. Kommunen skal arbeide effektivt og bruke ressursene til å yte gode tjenester til innbyggerne. Høyre vil sørge for at kommunens drift alltid står i forhold til de økonomiske rammene, slik at kommunen har en sunn og ansvarlig økonomi. Kommunens drift skal være så kostnads effektiv som mulig, slik at innbyggernes skattepenger går til gode tjenester. Farsund skal være en digital kommune som kommuniserer med innbyggerne på en lett og forståelig måte. Høyre vil ha fokus på å effektivisere driften og utførelsen av kjerneoppgavene. Høyre vil at kommunen skal være en kompetent bestiller og kjøpe tjenester fra eksterne aktører der det er mer effektivt enn å produsere tjenestene selv.

Høyre vil:

- kontinuerlig vurdere alle kommunens tjenester slik at kommunen har en effektiv organisasjon.
- at kommunale avgifter og gebyrer skal gjenspeile en effektiv og nøktern drift
- opprettholde og sørge for at kommunen til enhver tid har forsvarlige økonomiske handlingsregler
- trappe ned den samlede eiendoms skatten
- ha en begrenset bruk av ekspropriasjon. Det er kun akseptabelt når viktige samfunnsinteresser skal løses. Et rettferdig oppgjør i slike saker er viktig for å sikre den enkelte innbyggers samfunnsrett

Frivilligheten

Frivillighet, kultur og fritidstilbud skaper mening i hverdagen, møteplasser mellom mennesker og tilhørighet til lokalsamfunnet. Det å delta i frivillig aktivitet har store folkehelsegevinster for alle, fysisk så vel som psykisk. Høyre vil at det skal være enkelt å drive frivillig arbeid i vår kommune. Frivilligheten er en bærebjelke i lokalsamfunnet og er med på å skape robuste fellesskap. Frivillige organisasjoners engasjement og aktiviteter styrker kommunen og gir oss et mangfold av løsninger som kommunen ikke kan skape alene. Vi må legge til rette for sosiale entreprenører og deres arbeid for å utvikle nyskapende og varige løsninger på samfunnsutfordringer.

Høyre vil:

- sikre forutsigbarhet i tilskuddsordningene for frivillige organisasjoner
- legge til rette for at kommunale virksomheter kan benytte og inngå partnerskap med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører
- lage en helhetlig plan for kommunens samarbeid med frivilligheten
- støtte opp om frivilligsentralens arbeid
- jobbe for at frivillighetens bruk av skoler, barnehager, idrettsanlegg og andre kommunale bygg skal være gratis

Idrett og friluftsliv – den aktive kommunen

Idrett og frivillighet er viktige grunnpillarer i det norske samfunnet. Det er porten for mange barn og unge til langvarige vennskap og aktivitet.

Farsund kommune skal være en av Norges beste kommuner å drive idrett i. Vi har gjennomgående høy dekning på flerbruksanlegg, stort utbygd turstinnett, og et godt tilbud til mindre idretter. Høyre vil forsterke og legge til rette for at denne utviklingen skal fortsette.

Høyre vil:

- legge til rette for at idretten har anlegg som sikrer rekruttering og utvikling
- tilrettelegge for nye aktiviteter som geocoaching og e-sport.
- arbeide for nasjonalt vindsurfearlegg på lista
- ha ferieåpne fritidsklubber og haller i kommunen

Kulturopplevelser for alle

Farsund kommune er regionens viktigste kultursentrum. Alle skal ha mulighet til å kunne delta i kommunens levende kulturliv. Kultur er et bærende virkemiddel i mestring, integrering, inkludering og fellesskap.

For Høyre er det også svært viktig å støtte opp om det arbeidet som utføres av ildsjeler og det mangfoldet av frivillige organisasjoner som et aktivt kulturliv er helt avhengig av.

Kultur er også næring. Høyre ønsker å legge til rette for at deler av kulturlivet skal kunne stå på egne bein, og være en ressurs for samfunnet i form av verdiskaping. Høyre ønsker å legge til rette for at det profesjonelle kulturlivet i kommunen styrkes.

Høyre vil:

- styrke kulturskolen
- bidra til økt samarbeid mellom ulike deler av kulturlivet
- videreutvikle Farsund kommune som en kunstdestinasjon
- stimulere til kultur i sentrum
- jobbe for forutsigbare støtteordninger til det lokale kulturliv

Næringslivets rolle – skape flere jobber

Lister er det regionale tyngdepunktet mellom Kristiansand og Stavanger. Høyre ønsker å forsterke næringssetting og etableringer i kommunen. Det viktigste målet for Høyres økonomiske politikk er å ivareta og skape flere lønnsomme jobber i privat sektor for å sikre vår felles velferd.

Vår samlede arbeidsinnsats er grunnlaget for både privat og offentlig velferd. Å ha en jobb sikrer inntekt og velferd for den enkelte, familiene og samfunnet. Å skape flere nye jobber er derfor det viktigste målet for den økonomiske lokalpolitikken.

Høyre vil gjennom lokale tiltak påvirke at man begrenser veksten i offentlige utgifter og utøve en politikk som stimulerer til investering, privat innsats og privat eierskap.

Høyre vil tilrettelegge for et variert næringsliv som gir regionen flere ben å stå på og flere arbeidsplasser. Vi vil bidra til at det føres en industri- og næringspolitikk som

utnytter regionens naturgitte forutsetninger og sterke teknologi- og kompetansemiljøer, både innenfor etablerte og nye satsingsområder. Politikken skal bidra til innovasjon, større verdiskaping og nye, lønnsomme arbeidsplasser.

Farsund høyre ønsker at kommunen skal være en «Ja-kommune» og møte nye ideer og utfordringer med et positivt grunnsyn. Et moderne og fremtidsrettet samfunn er tuftet på en positiv kommune som er løsningsorientert i møte med sine innbyggere og næringslivet. Vi trenger vekst for å utvikle Farsund. Veksten er selve fundamentet som former

samfunnet, skaper arbeidsplasser og bidrar med skatteinntekter til kommunen, som igjen gir velferd til innbyggere i alle aldre og livsfaser.

Høyre vil være en pådriver i arbeidet med å legge til rette for at det er nok relevante lærlingeplasser både i næringslivet og i kommunen.

Et aktivt og lønnsomt næringsliv er avgjørende for å skape økonomisk vekst. Dette gjør det mulig å bevare og styrke velferdstjeneste i fremtiden. Høyre tar næringslivet på alvor og lytter til deres innspill og behov.

Høyre vil:

- legge til rette for at Farsund og regionen skal ha en vekst i antall arbeidsplasser
- legge til rette for en videreutvikling av havnebyen Farsund i samarbeid med havnene i regionen
- ha en gjennomgang av gebyrsatsene slik at de er i tråd med selvkostprinsippet
- effektivisere og avbyråkratisere kommunen
- ha null-toleranse til arbeidskriminalitet og sosial dumping
- støtte sosiale entreprenører som vil bidra til å skape arbeidsplasser for grupper som har vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet
- ha et tett samarbeid med næringslivets organisasjoner om utviklingen av kommunen
- jobbe for at kommunen har tilgjengelig næringsareal for næringsetablering
- sette klare mål for lærlingeplasser ved at bedrifter som leverer anbud til kommunen må ha lærlinger
- gjennomføre en mulighetsstudie som tar sikte på å peke ut kommunens satsingsområder frem mot 2030
- stimulere videre til interkommunal næringsutvikling for å bli synlig og konkurransedyktig
- gjennom gode og helhetlig planer være en aktiv tilrettelegger for utbygging av næringslivet
- fortsette å jobbe for å styrke infrastrukturen i kommunen

Lokalmat

Farsund er den største og viktigste landbrukskommunen i Agder, med et svært variert og innholdsrikt produktspekter. Lokalmat er viktig for turistnæringen.

Høyre er opptatt av jordvern og dyrevelferd for fremtidig matproduksjon. Landbruket sikrer arbeidsplasser og tar vare på tradisjoner, identitet og kulturlandskapets særegenhet i kommunen.

Høyre vil:

- tilrettelegge for økt satsing på lokal mat
- som et minimum opprettholde landbruksarealet på dagens nivå. Hvis dyrket mark blir brukt til bebyggelse skal tilsvarende areal opparbeides andre steder

Trygge oppvekstvilkår

Farsund skal ha gode barnehager og skoler. Grunnlaget for læring blir lagt i ung alder. Å videreutvikle vårt kunnskaps-samfunn krever sammenhengende satsing fra barnehage til yrkesutdanning eller universitet.

Høyre vil at Farsundsskolen skal ha et tilbud der hvert enkelt barn lærer mer, utvikler ferdigheter slik at de kan realisere sine evner, drømmer og ambisjoner. De når sitt faglige potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske. God faglig kunnskap er viktig for den enkelte og sikrer bærekraften i velferdssamfunnet. Høyre har store ambisjoner for den enkelte elev og har som mål å sette alle elevene i stand til å gjennomføre videregående opplæring.

Tidlig innsats begynner allerede i barnehagen og er viktig for å gi barn like muligheter til mestring

og bedre læring. Kunnskap og utdanning er en grunnleggende forutsetning for at hver og en av oss skal være i stand til å stå på egne ben og forsørge oss selv.

Barna bruker store deler av sin tid i barnehagen og i skolen. Barn trenger voksenmodeller av begge kjønn og det er ønskelig å sikre en jevnere fordeling av kvinner og menn i barnehage og skole. Høyre skal jobbe for at kommunen skal jobbe enda mer systematisk og målrettet for å rekruttere flere menn inn i barnehagen, skolen og skolehelse.

Trygg oppvekst

**Farsund skal være
en trygg kommune
som det er godt å
vokse opp i.**

Et godt samspill mellom foreldre, familie, kommunen, andre offentlige myndigheter, lokalsamfunnet og frivillige organisasjoner er avgjørende for at barn og ungdom får en god oppvekst. I arbeidet med å sikre barn og unge en god oppvekst og et godt liv, er mange ulike aktører involvert.

Helsesykepleier og helsestasjon er viktige for mange, og Høyre ønsker å prioritere tilbudet videre.

Høyre ønsker fokus på en god skolehelsetjeneste og styrke denne for å forbedre forebyggingsarbeidet blant barn og unge. En styrket skolehelsetjeneste og bedre samarbeid mellom hjem og skole er avgjørende for at elever som sliter på skolen får bedre oppfølging tidlig.

Psykiske utfordringer blant barn og ungdom er voksende. Psykisk sykdom har store konsekvenser for den enkelte, for pårørende og samfunnet. Lavterskeltilbud innenfor psykisk helse for barn

og ungdom forebygger frafall i skolen og reduserer faren for rusmisbruk, angst, depresjon og selvmord. Tidlig innsats sammen med bedre oppfølging er god forebygging.

Høyre vil:

- sikre et aktivt og oppsøkende forebyggende arbeid blant barn og unge
- tilrettelegge for økt tilgang til elevtjenester på digitale flater, som for eksempel tilgang til digital skolehelsetjeneste og skolepsykolog.
- støtte frivillige organisasjoner som driver forebyggende arbeid blant barn og unge
- ha nulltoleranse for bruk og omsetning av alkohol og narkotika ved alle kommunale ungdomstilbud
- skolere de som jobber med barn og unge
- styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom barnevern, skolehelsetjenesten, skole, barnehage og politi
- etablere et «Sommer-jobb prosjekt» for å gi ungdom som trenger det en positiv arbeidserfaring i trygge omgivelser
- tilrettelegge for fritidsaktiviteter for utsatt ungdom i helger og ferier, i samarbeid med frivillige organisasjoner
- øke kvaliteten i barnevernet gjennom satsing på ny teknologi, kompetanseheving og dialog med barnevernstjenestens brukere og samarbeidspartnere
- at barnets beste alltid skal legges til grunn og at Farsund har et barnesyn hvor barna blir tatt på alvor
- øke tilstedeværelsen av helsesykepleiertjenesten på barneskolene for å møte utfordringene med psykisk helse

Barnehagen

Farsund Høyre mener at alle barn skal få et godt barnehagetilbud.

Barnehagen er en unik arena for utvikling, sosialisering, inkludering og integrering. Den læringen som skjer i barnehagealderen, danner mye av grunnlaget for at barn senere lykkes i skole og fritid. Derfor er det avgjørende at innsats mot frafall i skolen begynner allerede i barnehagen. Det er viktig at våre barnehager holder høy kvalitet, og at de som jobber i barnehagene har solid og relevant kompetanse.

Barnehagen er en del av utdannelsesløpet, men den skal ikke være skole. En god barnehage er trygg, gir stort rom for lek og moro, og stimulerer sosiale ferdigheter, nysgjerrighet og læring. Den frie leken er viktig for små barn. For Høyre er det ingen motsetning mellom lek og læring, snarere ser vi det slik at det ene styrker det andre.

Barnehagene er en viktig arena for språkopplæring. Tilbudet med gratis kjernetid skal videreføres for å fange opp de som trenger det mest. Det er viktig å informere forsette om barnehagens formål, og motivere dem til å søke barnehageplass slik at alle får ta del i viktig sosialisering og språkutvikling før de starter på skolen. En viktig forutsetning for språkopplæringene er at alle ansatte i barnehagen snakker norsk.

Høyre vil:

- sikre at statlige normer for bemanning og kompetanse i barnehagene blir fulgt opp
- styrke tverrfagligheten gjennom å rekruttere personell med annen relevant utdanning
- at barnehagene skal ha klare mål for sitt språkarbeid, slik at alle barn behersker norsk
- styrke prinsippet om læring gjennom lek i barnehagene
- sikre at barn som trenger ekstra oppfølging blir ivaretatt
- tilby et mest mulig fleksibelt barnehageopptak gjennom året
- etablere kvalitetsindikatorer for oppfølging av barnehagene og at det gjennom ledelsesdialogen fokuseres på kvalitet i barnehagen og kompetanseheving hos de ansatte
- fortsette det gode samarbeidet mellom barnehager, skoler og SFO for å gi trygg overgang mellom disse, og sørge for gode og enkel informasjonsflyt ved overganger mellom barnehage/skole og mellom skoler slik at viktig informasjon følger eleven
- sikre god kvalitet ved å fortsette å styrke satsingen på kompetanse og faglig påfyll for styrere og ansatte i barnehagene gjennom tilbud om videreutdanning på lik linje som lærere
- fortsatt være positiv til private barnehager og påse at private og offentlige barnehager gis like vilkår

SFO

Farsund skal ha en skolefritidsordning med god kvalitet som har fokus på lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Samarbeid med idrettslag, kulturskole og frivillige organisasjoner kan bidra til en mer aktivitetsbasert SFO.

Høyre vil:

- vurdere om det skal tilbys leksehjelp på SFO med kompetente hjelpere
- at barna bør ha et godt og næringsrikt måltid på SFO. Vi ønsker derfor å utrede mulighetene for at eksterne kan levere sunn og næringsrik mat, noe som vil gi de ansatte på SFO mer tid til barna
- sikre at elever som har spesielle behov også får ivare tatt disse på SFO.

Etter skoletid

Tilbudet etter skoletid er viktig for at barn skal ha en bra oppvekst.

Høyre vil:

- støtte lavterskeltilbud for familier
- se på mulighetene for et samarbeid mellom skole og fritidstilbud etter skoletid
- opprette lokalt utlånsordning for sportsutstyr/idrettsutstyr

Skoleledelse

Høyre mener at kommunen som skoleeier er ansvarlig for at det er innovative og gode ledere. Dette er viktig for å heve kvaliteten i skolen, og sikre at elevene er best mulig rustet i det videre utdanningsløpet. Vi ønsker derfor at det skal være attraktivt for gode skoleledere å jobbe i Farsundsskolen.

Høyre vil:

- at alle skoleledere skal gjennomføre relevant lederutdanning og gis jevnlig etter- og videreutdanning, inkludert videreutdanning om forebygging og håndtering av mobbing og andre krenkelser
- opprette et kvalitetssystem for grunnskolen hvor skolens resultater blir gjennomgått og brukt for å utvikle skolen videre
- at det offentliggjøres og gjøres lett tilgjengelig læringsresultatene på skolenivå gjennom hele skoleløpet og bruke dette aktivt i skoleutviklingsarbeidet
- opprette en database slik at skolene i kommunen lettvisst kan dele pedagogiske dokumenter, opplegg og ideer for god praksis med hverandre
- styrke samarbeidet med skoleledere og fagorganisasjoner for å redusere unødvendig byråkrati og dobbeltarbeid i skolen
- legge til rette for gode arbeidsforhold, faglig utvikling og karrieremuligheter slik at Farsund kan rekruttere de beste skolelederne

Kunnskap i skolen

Kunnskap gir muligheter for alle. Alt for mange elever går ut av grunnskolen uten å kunne lese og skrive skikkelig.

Høyre har store ambisjoner for den enkelte elev og har som mål at grunnskolen skal sette alle elevene i stand til å gjennomføre videregående opplæring. Foreldre og foresatte er de viktigste medspillere for at barna skal lykkes i skolen.

Tidlig innsats er nøkkelen til mestring og økt læringsutbytte i skolen. Elevenes ferdigheter i lesing, skriving og regning skal prioriteres gjennom hele skoleløpet. Elever som har behov for ekstra oppfølging skal få nødvendig hjelp så tidlig som mulig. Byråkratiske prosesser skal ikke ligge til hinder for dette.

Elever som trenger det skal gjennom dybdelæring få hjelp til større faglige utfordringer.

Høyre mener at målbare læringsresultater er en god indikator på kvaliteten og utvikling i skolen. Disse skal derfor legges til grunn i arbeidet med å utvikle skolen videre. Skolen skal være et godt sted å være, men også et godt sted å lære. Skolen skal stille krav til at elevene respekterer hverandre, lærerne og ordensregler slik at de får et best mulig læringsmiljø.

Høyre vil:

- forsterke det faglige utviklingsarbeidet i skolen basert på et inkluderende læringsmiljø
- satse på tidlig innsats
- ha en helhetlig Farsund-skole med felles kjøreregler for alle skolene
- at skoleadministrasjonen utarbeider en «forventningsavtale» mellom foresatte og skole, som tydeliggjør hva som er foresattes ansvar og hva som er skolens ansvar
- ha nulltoleranse for mobbing
- innføre gode antimobbe program i skolen, samt opplæring i digital dømmekraft og sosiale medier
- stille krav til en sterk forbedring av seksualundervisningen og kunnskap om grensesetting
- ha konkrete handlingsplaner på forbedring i skolen, basert på resultat fra elevundersøkelsen
- at skolene er i forkant med nasjonale reformer og søker om å bli pilotprosjekt, gjerne innen områder som tar i bruk ny teknologi
- styrke elevenes digitale ferdigheter ved å la alle ungdomsskoler tilby koding og programmering som valgfag
- jobbe for et godt samarbeid med lokalt næringsliv for ungdomsskole for å få fag inn i undervisning som inkluderer praktisk arbeid.
- ha mulighet for lokal tilpasninger av valgfag i skolen
- at det settes konkrete mål for å hindre frafall i skolen
- at elevene får kjennskap til yrkeslivet på et tidlig tidspunkt ved å bruke rollemodeller fra yrkeslivet for å engasjere og motivere elevene
- gi elevene bedre kjennskap til yrkesfagene og styrke rekrutteringen til yrkesfagene
- utrede muligheten for å starte fagutdanningsløpet allerede på ungdomsskolen
- vurdere tilbud med gratis sommerskole til ungdomstrinnet. Sommerskolen skal ha et godt faglig innhold, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner
- prøve ut en forsøksordning med et frivillig ellevte skoleår. Dette skal være et tilbud til de som går ut av grunnskolen med for høyt fravær eller manglende vurderingsgrunnlag i ulike fag, i samarbeid med fylkeskommunen
- se på en bedre løsning for finansiering av Polenturen i 10. klasse
- styrke skolene i kommunen gjennom å igangsette arbeidet med en Skolebruksplan basert på en undersøkelse av hvilke behov skolene har.
- bevare dagens skolestruktur
- igangsette arbeidet med en løsning for å få nok rom til alle elever på Farsund barneskole og avslutte brakkøløsningen der.
- jobbe for å styrke området rundt Borhaug med hensyn til tilflytting, bolig og skole.
- jobbe for desentralisert utdanning innen Pedagogiske fag

Trygg omsorg, raskere behandling

Farsund skal være en kommune hvor vi føler trygghet for egen velferd, og hvor vi kan leve godt gjennom hele livet. Innbyggerne skal få hjelp når de trenger det.

Trygghet, kvalitet og et sikkerhetsnett som tar vare på den enkelte når livet er utfordrende skal kjennetegne kommunens tjenestetilbud.

Respekten for enkeltindividet skal være bærebjelken i kommunens tjenester til innbyggerne. Tjenestene skal ha god kvalitet og være forankret i forskning og innovasjon for å sikre tilstrekkelig god faglig støtte og hjelp.

Skal Farsund være i stand til å løse utfordringene i fremtiden, må vi sikre oss riktig kompetanse og nok helsepersonell. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass og tilby interessante stillinger og arbeidsoppgaver som tiltrekker seg kompetente fagfolk. Kommunen skal tilby heltidsstillinger i størst mulig grad. Det styrker kvaliteten i tjenestene og sikrer ansatte en lønn å leve av.

Friske og aktive seniorer

Den økende seniorgruppen er en stor ressurs i Farsund. Å bli eldre er ikke ensbetydende med å bli pleietrengende

Farsund Høyre vil føre en bevisst forebyggende seniorpolitikk for friske eldre. Vi vil legge til rette for forebyggende tiltak innen både fysisk og mental helse. Farsund skal ha et mangfold av offentlige velferdstilbud slik at personer i alle aldersgrupper med ulike tjenestebehov kan leve aktive liv.

Trivsel er et godt tegn på god mental helse. Sosial deltagelse og mestring i hverdagen skaper personlig trivsel. For mange seniorer er ensomhet en stor utfordring. Seniorsentrene er sentrale i kommunens arbeid for å øke livskvaliteten for eldre mennesker.

Høyre vil:

- legge til rette for frivillighet ved at seniorer kan hjelpe seniorer.
- bevisstgjøre betydningen av fysisk aktivitet og stimulere til deltagelse i tilrettelagte aktivitets- og treningsopplegg sammen med fastlegene, fysioterapeuter, friluftsråd, frivillige organisasjoner og treningssentre.
- styrke forebyggende helsearbeid
- følge opp regjeringens reform «leve hele livet»
- sikre et godt tilbud innen psykisk helsevern og rusomsorg
- jobbe for å gi de ansatte mulighet til kompetanseheving
- jobbe med systematisk styrket lederskap i tjenesten
- skape tverrfaglige møteplasser
- arbeide for systematisk og forpliktende samarbeid med private og offentlige
- legge til rette for alternative former for senior-og eldreboliger
- jobbe for at kommunen i størst mulig grad skal tilby heltidsstillinger

Mennesker med omsorgsbehov

A close-up photograph showing an elderly person's wrinkled, brownish hand being gently held by a younger person's smoother, pinkish hand. The background is a soft, out-of-focus blue and white.

Farsund Høyre skal ha en eldreomsorg som er forutsigbar og trygg, og gir medbestemmelse og verdighet til den enkelte. Vår omsorg skal vise Høyres sentrale verdier; kvalitet, respekt, trygghet og verdighet.

Mange eldre har sammensatte og komplekse behov. Vi trenger dyktige ansatte som kan gi god helsehjelp og omsorg. Høyre ønsker å sikre et godt etter- og videreutdanningstilbud for de som jobber i tjenesten og sikre god rekruttering og stabil bemanning. Det må stilles krav til lederskap og flere ansatte må få muligheten til å gjennomføre lederutdanning.

Eldreomsorgen skal være tilpasset den enkeltes ønsker og behov. Ved bruk av hjemmebaserte tjenester og ny velferdsteknologi skal Farsund utvikle tilbud som morgendagens pleietrengende og eldre kommer til å etterspørre. For å ivareta den enkeltes verdighet og selvstendighet er målet at flest mulig skal kunne bo i egen bolig så lenge som mulig.

Valgfrihet for brukerne av tjenestene er et viktig steg på veien mot en mer verdig eldreomsorg. I likhet med andre faser i livet skal også overgangen til å bli eldre innebære mulighet til å fatte selvstendige beslutninger ved valg av velferdstjenester. Konkurransen om hvem som kan levere best tjenester til de eldre, på vegne av kommunen, er et av virkemidlene for en bedre eldreomsorg. Vi vil ha et variert tilbud av boformer og bofelleskap, men samtidig sørge for at vi har et tilstrekkelig tilbud av sykehjemsplasser. Høyre mener at et godt samarbeid mellom kommunens tjenester og frivillige kan sikre mangfold i tjenestene.

Høyre vil:

- fortsette implementering av ny velferdsteknologi slik at eldre kan mestre egen hverdag og egne helseutfordringer. Trygghetspakker både i hjem, sykehjem og omsorgsboliger er aktuelle tilbud
- ha en faglig god legevaktstjeneste tilpasset innbyggernes behov
- styrke samarbeidet mellom hjemmebaserte tjenester og pårørende slik at pasienter med moderat demens kan bo hjemme så lenge som det er tilrådelig
- styrke og stimulere til økt frivillighet både på omsorgssentre og i hjemmene
- støtte og avlaste pårørende gjennom fleksible avlastningstilbud, pårørendeskole og samtaletilbud
- øke pasientens og pårørendes innflytelse over kvaliteten og utviklingen av helsetjenestene
- innføre bruker- og pårørendeutvalg
- fortsette arbeidet med mat- og måltids glede, gjennom riktig kosthold, til alle som har tilbud om opphold på kommunens institusjoner

Psykisk helse

En god psykisk helse er viktig for å ha god livskvalitet.

Innsatsen må settes inn tidligst mulig for dem som sliter med sin psykiske helse. Gode lavterskeltilbud kan ofte være en god løsning når den kommer tidlig nok. Nye løsninger må vurderes og det må være en stor grad av fleksibilitet for å nå de det gjelder. Ensomhet kan forebygges gjennom lavterskeltilbud og målrettet innsats.

Skal vi lykkes i arbeidet med å styrke det helhetlige behandlingstilbudet til pasienter med psykisk helse- og rusmiddelproblemer, er kommunenes tjenester og kompetanse helt avgjørende.

Ofte er en kombinasjon av arbeid med tilrettelegging og behandling den beste medisinen for mange. Høyre vil ha et arbeidsliv som også er tilrettelagt for de som i perioder eller permanent ikke kan stå i en full stilling i arbeidslivet. NAV og kommunen spiller en viktig rolle i å tilby tilrettelagte stillinger til de som har behov for det.

Høyre vil:

- vil jobbe for å utvikle kompetanse og tjenester som følger pakkeforløp i psykisk helse og rus. Pakkeforløpene skal sikre samhandling mellom bruker, eventuelt pårørende, fastlege, spesialisthelsetjenesten, kommunale helse- og omsorgstjenester og andre relevante aktører.

Valgfrihet i omsorgen

Høyre ønsker større valgfrihet i tjenestene til våre innbyggere.

Vi sier ja til alle gode krefter som vil være med på å skape et bedre og mangfoldig tilbud. Vi må tilrettelegge for at private aktører kan bli et viktig supplement til kommunens egne tjenester. Det vil gi økte muligheter for brukeren til å bestemme over eget liv. Åpenhet om kvaliteten til både det offentlige og de private leverandørene må sikres.

Høyre vil:

- måle kvaliteten i hjemmetjenestene og i sykehjemmene. Måling og åpenhet om kvalitet er avgjørende for gode tjenester
- jobbe for valgfrihet i hjemmesykepleien og i Brukerstyrt Personlig assistent ordningen
- sørge for gode rammevilkår for de frivillige og ideelle aktørene

Kommunen som arbeidsgiver

Farsund kommune er en viktig arbeidsgiver. Det stiller store krav til kommunen at det til enhver tid er motiverte og kompetente ansatte på alle nivåer i kommunen. Farsund kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver med et godt omdømme som utvikler og tiltrekker seg kompetente arbeidstakere som dekker kommunens behov for arbeidskraft.

Farsund skal drive et målrettet arbeid med kompetansesatsing i tråd med kommunens behov. Treparts-samarbeidet med vekt på dialog og samhandling er grunnlaget for å lykkes i å skape en god arbeidsplass for ansatte. God ledelse gjør det mulig å levere gode tjenester til innbyggerne på en effektiv og kompetent måte.

Høyre vil:

- ha en god lærling/lærekandidat-ordning med fokus på behov, veiledning og rekruttering
- at heltidsstillinger skal være standarden når nye stillinger lyses ut
- at Farsund kommune går foran og øker inntaket av lærlinger, også i yrker der det tradisjonelt ikke har vært vanlig med lærlingeordning
- at kommunen skal være et forbilde i inkluderingsdugnaden

Farsund Høyres kandidater

1. Edmund Stave
1959, Farsund
Ordfører kandidat

2. Toni Helvig
1975, Vanse

3. Hilde Rullestad
1970, Farsund

4. Mette Aarnes
Jørpeland
1969, Farsund

5. Ernst Arild
Mathiassen
1951, Vanse

6. Fredrik Bjerkelund
Olsson
1984, Farsund

7. Veronica Olsen Vik
1985, Farsund

8. Terje Andreassen
1978, Borhaug

9. Ellinor T. Brodtkorb
1949, Farsund

10. Sigmund Edvin
Barøy
1965, Vanse

11. Leif Jarle
Kristiansen
1952, Herad

12. Christine
Aunevik
1979, Farsund

13. Arild Dagfinn
Tobiassen
1954, Farsund

14. Trine Helene
Penne Pedersen
1972, Borhaug

15. Bjørn Arild
Skeibrokk
1961, Borhaug

16. Robert Holmen
1963, Farsund

17. Kjetil Aga
1981, Farsund

18. Gunn Venke
Vigmostad Lund
1972, Farsund

19. Peder Emilio
Haugen
1980, Vanse

20. Jens Djosland
1969, Vanse

SNARTRYKK, Farsund 08/2019

Stem Farsund Høyre
09.09.2019

